

ของมีอยู่เหมือนไม่มี

โดย หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

เทศน์ ณ วัดเจริญสมณกิจ จ.อุทัย

วันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

วันนี้ไม่ใช่วันพระ แต่เป็นวัน ๔ คำ ซึ่งเป็นวันอบรมกันเป็นพิเศษ ฉะนั้นต่อไปนี้จะได้แสดงธรรมว่าด้วย ของมีอยู่เหมือนไม่มี ให้ฟัง อันของมีอยู่เหมือนไม่มีนี้ ท่านว่าไว้มี ๔ อย่าง คือ

มีโคนม ๑ มีโคถึก ๑ ไปฝากไว้ให้เขาเลี้ยง

มีภรรยาเอาไปฝากในตระกูลพ่อปู่ ๑

มีเงินให้เขายืม ๑

ของ ๔ อย่างนี้นั้นมีเหมือนกับไม่มี นั่นเป็นของภายนอกตั้งหลักสูตรไว้ให้เรานำมาคิด เทียบเข้ามาในตัวของเรานี้ ตัวของเราที่ว่า เป็นเรา เป็นของๆ เรานั้นเป็นจริงหรือไม่ จะเหมือนกับของสิ่งอย่างที่ว่ามีเหมือนไม่มีอย่างไร

คนเราเกิดมาเป็นหญิงเป็นชายแล้ว ก็ถือว่านั่นเป็นเรา เป็นของๆ เรา แท้จริงเป็นของสูญเปล่า สมกับที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็น “อนัตตา” ทั้งนั้น ที่ว่านั่นเป็นหญิง นั่นเป็นชาย หรืออะไรต่ออะไรนั้น เป็นเพียงชื่อสมมุติในวงที่รู้จักแคบๆ เท่านั้น เช่นคำที่เรียกว่า คนก็ดี ว่าหญิง ว่าชายก็ดี จะรู้จักได้ก็แต่เหล่ามนุษย์ชาติเราเท่านั้น สัตว์เหล่าอื่นเขาหาได้รับรู้ด้วยพวกเราไม่ เขาจะเห็นพวกเราเป็นอะไรก็ไม่ทราบ เหตุฉะนั้น โดยมากเขาจึงพากันกลัวพวกเรา ดังพวกเราที่กลัวสัตว์บางจำพวกที่ไม่เคยเห็นฉะนั้น

ดังเคยได้อธิบายมาให้ฟังแล้วว่า ตัวคนเรานี้ เมื่อสิ่ง ๔ อย่าง คือ ชาติทั้ง ๔ ประกอบควบคุมกันเข้าแล้ว ก็เป็นรูปเป็นตัวขึ้นมา สิ่งทั้ง ๔ สลายตัวออกจากกันแล้ว รูปตัวก็ไม่เป็นชาติ ๔ ตามเดิม แต่ถึงกระนั้น เมื่อได้รูปตัวอันนี้มาแล้วก็เข้า

รับเลี้ยงลูกปรีภักษา ทะนุถนอมด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะความหลงไม่รู้เท่าเข้าใจตามเป็นจริง เป็นเหตุให้มีอุปาทานเข้าไปถึ้อมั่นว่านั่นเป็นเรา นั่นเป็นของๆ เรา แต่รูปตัวนั้นก็หาได้รับรู้กับเราไม่ ว่าเราหลงยึดถือเอามันเป็นของตัว

เรื่องรูปตัวเองที่ว่าเป็น “อนัตตา” นี้ ถ้าเราวางจิตของเราให้เป็น “กลาง” อย่าได้นึกคิดว่ารูปตัวอันนี้เป็นของเรา หรือเป็นของใครอะไรทั้งหมดแล้ว มาตั้ง “สติ” พิจารณาให้เป็นธรรม จะเห็นได้ง่ายอย่างชัดเจนทีเดียว คือ พิจารณาตามอาการที่มันเป็นอยู่ทุกๆ อย่าง เช่น เราเลี้ยงดูถนอมหอมรักมันอย่างดีที่สุดก็ดี หรือเราเห็นโทษเกลียดชังมันอย่างขนาดหนักก็ดี นี่เรื่องของเรานี้ที่มีต่อมัน

คราวนี้เรื่องของรูปกายที่มีต่อเรา ใครจะทำอย่างไร ว่าอะไรก็ตามที่ มันไม่รับรู้ด้วยกับเราทั้งนั้น หน้าที่ของมันจะต้อง แก่ก็แก่เรื่อยไป ไม่มีเวลาพักผ่อนให้โอกาสแก่ใครเลยตลอดเวลา ตั้งแต่ตอนที่แรกปฏิสนธิจนตาย ความเจ็บก็ เช่นเดียวกัน เราจะพยายามรักษาสุขภาพอนามัยให้ดีที่สุด ก็รักษาได้เพียงเปลี่ยนหน้าความเจ็บเท่านั้น เช่น เจ็บในเวลา นิ่งเราจะต้องนอน เจ็บเวลาอนเราจะต้องลุกเดิน เจ็บในขณะที่เดินเราจะต้องยืนหรือนั่ง เปลี่ยนเจ็บอย่างนี้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง หรือตลอดวันตาย (หมายความถึง ป่วยในอิริยาบถสี่)

หากเจ็บไข้ด้วยโรคอื่น มีเป็นไข้ เจ็บหัว ปวดท้อง เป็นต้นก็เช่นเดียวกัน แต่นั่นเป็นอาการเจ็บจรมมาเป็นครั้งคราว เจ็บ ดังกล่าวมาเป็นเบื้องต้นเป็นการเจ็บประจำซึ่งใครจะแก้ไขไม่ได้ ความตายก็เหมือนกัน ไม่ว่าหนุ่มแก่เด็กเล็กแดง แม้แต่อยู่ในครรภ์ของมารดาซึ่งพ่อแม่ยังไม่เห็นหน้าเลยก็ตายได้ ใครจะรำไให้พ้นทุกข้ออย่างไร ความตายมันไม่รับรู้ ทั้งนั้น นี่ก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ไม่มีเรื่องปิดบังอำพรางแล้วว่า รูปกายอันนี้เป็นของที่ไม่ใช่ของใคร ไม่อยู่ใน อำนาจของใครทั้งนั้น

ตา ที่มองเห็นรูปสวยๆ น่ารัก ตามันรักสวยยินดีพอใจด้วยหรือ ถ้าหากตา รู้จักรักรูปสวยงามและพอใจแล้ว คนตาบอด ก็คงจะหมดความชอบรูปสวยงามได้แล้ว หู ฟังเสียงก็เช่นเดียวกัน อายุคนะทั้ง ๖ เมื่อพิจารณาโดยนัยนี้ทั้งหมดแล้ว เขา จะไม่ได้รับประโยชน์อะไร จากการสัมผัสอายตนะภายนอกเลย ที่เห็นรูปและฟังเสียง ได้เป็นต้นนั้น เป็นเพียงเสียง สะท้อน คลื่นของเสียงกระทบ เป็นต้นเท่านั้น ส่วนตาและหู เป็นแต่เพียงลำโพง หรือแวนขยายเท่านั้น หาได้มีส่วน อะไรกับเขาไม่ ตา หู เป็นต้น ก็มีใช้ของเรา และก็มีใช้ของมันเองอีกด้วย เพราะมันเองก็ไม่มีสิทธิเสรีแก่ตัวเอง เพียงแต่ เป็นเครื่องมือของคนอื่นเท่านั้น

ถ้าเช่นนั้น ก็ใครเล่าเป็นผู้เห็นรูป ฟังเสียง เป็นต้น

วิญญาณ ต่างหาก เป็นผู้เห็นรูป ฟังเสียง เป็นต้นเหล่านั้น แต่แล้ววิญญาณก็ไม่ได้อะไรจากการเห็น และการได้ฟังเสียง นั้นๆ วิญญาณทำหน้าที่เพียงเป็นผู้รู้ในการเห็นรูป ฟังเสียง ฯลฯ และหน้าที่อื่นๆ อีก แล้วก็หมดหน้าที่ของวิญญาณไป เหมือนกับลมมาปะทะต้นไม้ให้ปรากฏว่ามีลมเท่านั้น แต่ลมก็มีได้ติดอยู่ที่ต้นไม้

แล้วใครเล่าที่ว่ารูปสวยงามน่ารักน่าใคร่พอใจ เสียงไพเราะน่าผลิตเพลินสนุกจริง

สัญญา สังขาร กับเวทนา สามอย่างนี้เป็นผู้รับหน้าที่ต่อ แล้วทั้งสามนั้นได้อะไร ก็ไม่ได้อะไร สัญญาเป็นเพียงประมวล ได้ สังขารเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง เวทนาเป็นเพียงผู้รับค่าจ้างเท่านั้น ตกลงไม่มีใครได้อะไร

ถ้าอย่างนั้น ค่าแรงงานใครเป็นผู้จ่าย ?

ก็ จิต นั้นแหละเป็นผู้จ่าย เมื่อจิตได้รับค่าแรงงานอันเวทนาหยาบยื่นให้แล้ว จิตก็จะใช้จ่ายไปถูรูป ฟังเสียงอีก ยิ่งใช้จ่ายมากเท่าไร ก็จะได้ค่าแรงงานมากเท่านั้น ค่าแรงงานที่จิตได้นั้น เป็นค่าแรงงานลมเพราะจิตก็ไม่มีวัตถุ เป็นตัวลมเหมือนกัน ลมได้ลมมาเป็นสมบัติก็ไม่มีวันอิมวันเต็มได้ ตกกลมได้ลม ลมยึดลม ลมเกิดขึ้นแล้วลมก็ดับไปเอง ไม่มีใครเป็นคนได้คนเสีย เป็นอันจบกันที

เรื่องของมือเหมือนกับไม่มี มันเป็นอย่างนี้ว่าไม่มีก็ปรากฏอยู่ ว่ามีก็ไม่เห็นได้อะไร เมื่อไม่ได้ ไม่เห็นผลแล้ว ทำอย่างไร

ตามธรรมดาที่ต้องล้มเลิกกัน แต่เรื่องของอนัตตาแล้ว ไม่รู้จักล้มเลิกเป็น ยิ่งทำไม่เห็นก็ยิ่งขยัน จนเรียกว่าหลง ว่าเมวจนควันหลง ควันเมาเข้าตา ก็ไม่เห็นเอาเสียเลย

มีปัญหาต่อไปว่า เมื่ออะไรๆ ก็เป็นอนัตตา และไม่มีใครได้ใครเสียแล้ว ก็อะไรจะมาเมามาหลงอยู่อีกเล่า

ความหลงความเมา อนัตตา นั้นแหละยังเหลืออยู่ ถ้าหากรู้อนัตตาเสียแล้ว ความหลงความเมาก็หายไป อนัตตาและอนัตตาก็ไม่มี คราวนี้ของไม่มีกลับเป็นของมีขึ้น คือ ตาเห็นรูป หูฟังเสียง เป็นต้น คงได้อธิบายมานั้น ต่างก็ไม่มีของใครและไม่มีผู้ได้ผู้เสีย เป็นแต่ของเหล่านั้นสืบเนื่องเป็นปัจจัยแก่กันและกัน แล้วทำให้เกิดปฏิกิริยาขึ้นมา เป็นไปในรูปต่างๆ ทำให้จิตหลงเข้าใจผิด เข้าไปยึดถือเอาด้วยอาการต่างๆ ที่เรียกว่า “**อตตานุทฤษฎี**” เลยกลายเป็นกิเลส

อุบายแยกอตตาคือว่ามีคนมีตัวด้วยความเข้าใจผิด เป็นเส้นชีวิตของสัตว์ทั้งหลายแต่ตั้งโลกมา โลกอันนี้จะตั้งเป็นโลกอยู่ได้ ก็เพราะความถื่อนั้น ศาสดาในโลกทั้งหมดก็ต้องมีมคือนั้น พระพุทธเจ้าองค์เดียวเท่านั้น เป็นผู้ทรงรู้เห็นอุบายนี้ก่อนคนอื่นๆ ฉะนั้น เป็นโชคดีแล้ว ที่พวกเราพากันได้พระศาสนาที่มีหูตาสว่างกว่าศาสนาอื่นๆ และพวกเราก็ได้มาเลื่อมใสตั้งใจปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์

ยังเหลืออย่างเดียวว่า ทำไฉนพวกเราจะเข้าถึงธรรมของพระองค์ เห็นรูปกายอันนี้เป็นอนัตตาตามที่พระองค์ท่านแสดงไว้ เมื่อพวกเราพากันหยาบชกเอารูปกายตัวตนอันนี้ขึ้นมาพิจารณา ตามนัยที่ได้แสดงมาแล้วข้างต้น ก็คงไม่เป็นของเหลือวิสัย อย่างน้อยอาจมองเห็นทางแห่งอนัตตา เพราะอุบายนี้เป็นทางตรงเข้าถึงความเป็นจริงทุกประการ

ดังได้แสดงมาสมควรแก่เวลา เอวัง